

3. <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan/zalezhnist-vid-psikhoaktivnikh-rechovin/zamisna-pidtrimuvalna-terapiya-zpt/yak-otrimati-zpt-za-kordonom-v-umovakh-viyini>.
4. https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/11_04_2019/pdf/114.pdf.
5. <https://repository.pdmu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c03eab18-706b-4fc3-b55b-eacfe429e3a/content>.

Секція II «ПРАВНИЧІ ДИСЦИПЛІНИ»

ДЖУНЬ Софія Вікторівна,
здобувач вищої освіти 1 курсу ННІ № 2 НАВС,
спеціальність «Право»
Науковий керівник:
КРИВИЦЬКИЙ Юрій Віталійович,
завідувач кафедри теорії, історії та
філософії права НАВС, к.ю.н., доцент

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В СУДОВО-ЕКСПЕРТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

В умовах воєнного стану судова експертиза набуває особливого значення у зв'язку зі зростанням кількості воєнних злочинів на території України та тривалим характером бойових дій. Кримінальне і кримінальне процесуальне законодавство зазнають трансформації, реагуючи на нові потреби діяльності органів досудового розслідування, суду та інших суб'єктів кримінального провадження [1, с. 97]. Необхідність адаптації традиційних методів розслідування та експертних досліджень зумовлена безпрецедентними викликами, спричиненими повномасштабною збройною агресією. Тимчасова окупація окремих територій, руйнування інфраструктури, обмежений доступ до місць подій істотно ускладнюють процес збирання, фіксації та дослідження доказів. Водночас проведення слідчих (розшукових) дій часто потребує безпосереднього залучення експертів на місці подій, що в умовах постійної загрози їх життю та здоров'ю є суттєво обмеженим. За таких обставин особливого значення набуває впровадження та активне використання цифрових технологій, які забезпечують оперативність, безперервність і ефективність проведення експертних досліджень.

Так, І.В. Пиріг, досліджуючи питання використання спеціальних знань, залучення експерта на безпосереднє місце події та призначення експертиз під час розслідування кримінальних злочинів, доводить, що вони на сьогодні є надзвичайно важливою процесуальною формою доказування та відіграють не останню роль під час проведення досудового розслідування [2]. Однак, на нашу думку, дослідженням судово-експертного забезпечення процесу розслідувань кримінальних злочинів приділялась недостатня увага, що викликає низку проблем із ефективністю, якістю експертних досліджень, а також із кваліфікацією та кількістю робітників.

Таким чином, тема діджиталізації судових експертиз в умовах воєнного стану потребує наукового переосмислення, адже із кожним днем зростає кількість військових злочинів, що необхідно документувати. Характеристика та перелік таких злочинів наведена в Кримінальному Кодексі України, а саме в розділі XIX та XX, в якому виокремлюються: воєнні злочини, пропаганда війни, геноцид, екоцид, мародерство, злочини агресії, злочини проти людяності, насильство над населенням у районі воєнних дій, погане поводження з військовополоненими, застосування зброї масового знищення, а також розроблення, виробництво, придбання, зберігання, збут, транспортування такої зброї [3]. Дослідження таких злочинів потребує особливої уваги та ретельності, враховуючи, що докази таких злочинів мають тенденцію до знищення або змінення. Також доступ до матеріальних доказів можуть бути обмежені, якщо вони розташовані в райони проведення активних бойових дій. Пропаганда ж війни набуває особливого значення в сучасному світі, адже із розвитком цифрових технологій й та соціальних мереж, поширення пропаганди стає особливо небезпечною з психологічної точки зору та в перспективі продовження повномасштабної агресії.

Досить перспективним напрямком у цифровізації судової експертизи є впровадження штучного інтелекту. Із його навчанням з'явилися нові можливості при пошуку закономірностей даних та дослідження кібер-простору, що набуває особливого значення під час поширення хакерських атак та викрадення даних громадян. У сферу судової експертизи впроваджуються нові механізми із пошуку цифрової фальсифікації у зображеннях, тобто deepfake-аналіз. Останнім часом поширюється завідома неправдива інформація про військові структури України, тому подібний механізм є надзвичайно важливим в умовах воєнного стану. У документознавчих дослідженнях застосування штучного інтелекту проявляється у класифікації видів документів, виявленні ознак фальсифікації підписів, а також аналізі стилOMETРИЧНИХ параметрів текстів. У межах фонографічної експертизи

штучний інтелект (далі – ШІ) використовується для автоматичного розпізнавання мовлення, ідентифікації мовців і встановлення фактів монтажу аудіозаписів. У психологічних експертизах штучний інтелект сприяє прогнозуванню поведінкових моделей на основі обробки великих обсягів даних, зокрема із соціальних мереж, що дає змогу оцінювати ймовірність девіантної поведінки окремих осіб або їх груп.

Окрім того, Міністерство цифрової трансформації України розробило «Рекомендації з відповідального використання штучного інтелекту для правників», у якому вони зазначають, що ШІ стане інструментом посилення професійної експертизи, а не загрозою для неї [4].

Штучний інтелект дедалі активніше інтегрується і у вузькоспеціалізовані напрями судово-експертної діяльності, зокрема у сферу судової ядерно-хімічної (ядерно-фізичної) експертизи. Його застосування відкриває можливості для автоматизованого аналізу складних спектральних даних, моделювання фізико-хімічних процесів, ідентифікації походження радіоактивних матеріалів та прогнозування їх поведінки в різних умовах. Крім того, використання алгоритмів машинного навчання сприяє підвищенню точності інтерпретації результатів досліджень, скороченню часу проведення експертиз і мінімізації впливу людського фактору, що є особливо важливим в умовах підвищених ризиків і обмежених ресурсів.

Отже, цифрові технології, зокрема технології штучного інтелекту, стають невід'ємним елементом сучасної судово-експертної діяльності в умовах воєнного стану, забезпечуючи підвищення оперативності, точності та безпеки проведення експертних досліджень. Їх використання дає змогу ефективно долати обмеження, пов'язані з ризиками для життя та здоров'я експертів, ускладненим доступом до місць подій, а також загрозою втрати або спотворення доказової інформації. При цьому активна цифровізація судово-експертної діяльності зумовлює необхідність удосконалення нормативно-правового регулювання, стандартизації методик застосування цифрових інструментів і забезпечення належного рівня підготовки фахівців. У післявоєнний період значення цифрових технологій лише зростатиме, оскільки вони сприятимуть ефективному документуванню та розслідуванню воєнних злочинів, відновленню справедливості й зміцненню системи кримінальної юстиції України.

Список використаних джерел

1. Кривицький Ю. В. Штучний інтелект як інструмент правової реформи: потенціал, тенденції та перспективи. Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. 2021. № 2 (119). С. 90–101. doi: <https://doi.org/10.33270/01211192.90>

2. Пиріг І. Кримінально-процесуальні, криміналістичні та організаційно-тактичні засоби протидії сучасним викликам і загрозам. Науковий вісник Дніпровського державного університету внутрішніх справ. 2022. Спец. вип. № 2. С. 347–352. DOI: <https://doi.org/10.31733/2078-3566-2022-6-347-352>
3. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
4. Рекомендації з відповідального використання штучного інтелекту для правників. Міністерство цифрової трансформації України. 2025. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/technologies/yak-bezpechno-pratsyuvati-z-shi-rekomendatsii-dlya-pravnikov>

ДЖУНЬ Софія Вікторівна,

здобувач вищої освіти 1 курсу ННІ № 2 НАВС,
спеціальність «Право»

Науковий керівник:

БРАТЕЛЬ Сергій Григорович,

завідувач кафедри поліцейської діяльності НАВС, к.ю.н., професор

СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА ЯК СПОСІБ ДОКАЗУВАННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

В умовах повномасштабної агресії рф роль Національної поліції зазнала докорінних змін, що потребує ґрунтовного наукового аналізу та законодавчого переосмислення, особливо в контексті Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку на 2023-2027 роки.

Актуальність дослідження зумовлена безпрецедентними викликами, що постали перед поліцією: необхідністю поєднувати традиційні правоохоронні функції з новими завданнями у сфері національної безпеки та оборони.

Метою роботи є визначення особливостей адміністративно-правового статусу поліцейського в умовах воєнного стану та розробка пропозицій щодо вдосконалення чинного законодавства.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини у сфері реалізації цього статусу.

Предметом дослідження є статусні адміністративно-правові норми, що його регулюють у цей особливий період.

Новизною дослідження є характеристика адміністративно-правового статусу поліцейського в умовах воєнного стану, а також напрямки його удосконалення засобами законодавчого регулювання.